

Η ΠΟΙΝΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Β΄

Στο προηγούμενο φύλλο του «'Αγώνα» πραγματεύτηκα για τη θανατική ποινή εξετάζοντας πρώτα πρώτα τὰ επιχειρήματα που υπάρχουν υπέρ και κατά της καταργήσεώς της, και νομίζω ότι απέδειξα πώς τὰ επιχειρήματα εκείνων που ζητούν να διατηρηθούν την ποινή του θανάτου δεν είναι τόσο σοβαρά ώστε να δικαιολογούν ένα τέτοιο μεσαιωνικό και απάνθρωπο μέτρο.

Σήμερα θα κάνω μιὰ σύντομη επισκόπηση της εφαρμογής της θανατικής ποινής στα Άλλα Κράτη και ιδίως στην Ελλάδα.

Πριν μπούμε όμως στο θέμα, ας εξετάσουμε ποιά είναι η φιλοσοφική βάση πάνω στην οποία στηρίχθηκαν οι νέες εγκληματολογικές θεωρίες, που μαζί με πολλά άλλα μέτρα υποστηρίζουν και την κατάργηση της θανατικής ποινής:

“Άλλοτε υπεστήριζαν οι φιλόσοφοι και ιδίως ο Kant και ο Hegel ότι η ποινή χρησιμεύει: για να αποκατασταθεί η ιδέα του δικαίου, ότι είναι: μιὰ **αναπόδραση** που δίνει: η πολιτεία στον εγκληματία σύμφωνα με την αρχή της Παλαιάς Διαθήκης: «όφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ και δόνοντα ἀντὶ δόνοντος». Και νεώτεροι ποινολόγοι: αποδέχτηκαν αὐτή τὴ φιλοσοφική βάση και εξέταζαν πάντα τὴν ποινὴ σὰν μιὰ **συνέπεια τοῦ ἀδικήματος**. Οι θεωρίες αὐτὲς εἶχαν επικρατήσει τέλεια στις ἀρχές τοῦ 19ου αἰῶνα και ὅλοι οι Ποινικοί Κώδικες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, και ὁ δικός μας τοῦ 1827, (που ἰσχύει ἀκόμη και σήμερα) ἔχουν συνταχθεῖ πάνω σαυτὴ τὴ βάση.

Ἐν τούτοις όμως, παρατηρήθηκε στὰ Εὐρωπαϊκὰ κράτη μιὰ ἀξίωση τῆς ἐγκληματικότητας και ιδίως τῶν ἐγκλημάτων «**καθ' ὑποτροπήν**».

Ἔτσι στὸν πρὸ 50 χρόνων περίπου ὁ Ἰταλὸς Ferri δημοσίευσε τὸ βιβλίο του «Nuovi orizzonti del diritto penale», ἀνοίχτηκαν πραγματικὰ νέαι ὁρίζοντες στὸ ποινικὸ δίκαιο.

Οι νέες θεωρίες δέχονται ότι ἡ ποινὴ εἶναι ἀπλῶς και μόνο **ἓνα ἀπὸ τὰ κρατικὰ μέσα για τὴν καταπολέμηση τοῦ ἐγκλήματος**, που ἀποτελεῖ ἓνα κοινωνικὸ φαινόμενο. Και δὲν πρέπει νὰ εἶναι τὸ μόνο μέσο τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μόνο τὸ ἔσχατο, γιατί υπάρχουν ἄλλα μέτρα **προληπτικὰ** που μποροῦν νὰ καταπολεμήσουν τὸ κακὸ ἀπὸ τὸ ρίζα του. Και τὰ μέτρα αὐτὰ εἶναι ἡ ὑγιεινὴ κατοικία, καταπολέμηση τῆς ἀνεργίας, ἡ παιδεία, τὰ ψυχιατρεῖα, τὰ παιδικὰ δικαστήρια και ἀναμορφωτικὰ σχολεῖα κτλ. κτλ.

Ἡ πολιτεία σήμερα δὲν πρέπει νὰ μωρεῖ πιά τὸ **ἐγκλημα** ἀλλὰ τὸν **ἐγκληματία προσωπικά**. Τὸ ἴδιο ἀδίκημα ἀν διαπραχθεῖ ἀπὸ δύο διαφόρους ἐγκληματίες θὰ τιμωρηθῆ διαφορετικὰ, ἀναλόγως ἀπὸ τὴ φύση τοῦ κάθε ἐγκληματία και ἀπὸ τὰ ἐλατήρια που τὸν ὤθησαν στὸ ἐγκλημα. Γιατί σήμερα ἡ ἐπιστήμη παραδέχεται τὴ διάκριση μεταξὺ τοῦ ἐγκληματία ἐκ περιστάσεως και τοῦ ἐγκληματία καθ' ἑξιν. Σὲ κάθε περίπτωση θὰ πρέπει νὰ εξετασθεῖ ποιὸς εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος νὰ προφυλαχθεῖ ἡ κοινωνία ἀπὸ τὸ

ἐγκληματικὸ ὑποκείμενο και ἡ ποινὴ πρέπει πάντα νὰ ἔχη σκοπὸ τὴ **βελτίωση** τοῦ ἐγκληματία.

Φυσικὸ εἶναι ὅτι οἱ θεωρίες αὐτὲς που ἔχουν ἐπικρατήσει γενικὰ στὴν ἐπιστήμη ἀποκλείουν τὴ θανατικὴ ποινὴ, γιατί κλείνει για πάντα τὴν πόρτα στὴν βελτίωση τοῦ καταδικασμένου.

Ἡ Ἰταλία, που γεννήθηκε ἡ νέα ἐγκληματολογικὴ Σχολὴ εἶχε καταργήσει ἀπὸ τὰ πρώτα κράτη τὴν ποινὴ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ τὴν ἐπανεφέρε στὰ 1926 μετὸ φασιστικὸ καθεστὼς.

Ἡ Τσαρική Ρωσία ἐπίσης εἶχε καταργήσει τὴν ποινὴ αὐτὴ ἀλλὰ ξαναεφαρμόστηκε πάλι στὸ Σοβιετικὸ Κράτος.

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ στάση που κρατοῦν τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα στις ἄλλες χώρες, στὴν συζητεῖται τὸ ζήτημα τῆς θανατικῆς ποινῆς, στὸν π.χ. στὰ 1928 στὸ Γερμανικὸ Ράιχσταγ ἐψήφισαν τὸ Σχέδιο τοῦ Νέου Ποινικοῦ Νόμου, οἱ κομμουνισταὶ βουλευτὲς ἐψήφισαν **κατὰ** τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος που μίλησε εἶπε, ὅτι οἱ κομμουνιστὲς στὰ κεφαλαιοκρατικὰ κράτη εἶναι κηρυγμένοι ἐναντίον τῆς θανατικῆς ποινῆς. Στὴ Σοβιετικὴ Ρωσία ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου εἶναι ἓνα μέσο καθυποτάξεως, που ἐφαρμόζει μιὰ κολοσσιαία πλειοψηφία ἐναντίον μιᾶς μικρῆς μειονότητας, ἐνῶ στὰ καπιταλιστικὰ κράτη συμβαίνει τὸ ἀντίθετο.

Ἡ θανατικὴ ποινὴ ἔχει καταργηθεῖ σήμερα στις ἐξῆς χώρες: Ἑλβετία, Ὁλλανδία, Δανία, Σουηδία, Νορβηγία, Τσεχοσλοβακία, Αὐστρία, Ρουμανία, Ἀργεντινὴ, Περσία και Ἰσπανία.

Στις Ἠνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς μόνο μερικὲς ἀπὸ τίς 49 πολιτεῖες τὴν ἔχουν καταργήσει, ἄλλες τὴν διατηροῦν και 4 μάλιστα τὴν ἐπανεφέραν μετὰ τὸν πόλεμο.

Στὴ Γερμανία τὸ ζήτημα ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ὅταν τὸ 1871 μετὰ τὴν ἔνωση τῶν Γερμανικῶν Κρατῶν, συζητήθηκε στὴν τότε Συνέλευση ὁ Κοινὸς Γερμανικὸς Ποινικὸς Κώδικας, ἀποφάσισε ἡ πλειοψηφία νὰ καταργήσει τὴ θανατικὴ ποινὴ. Ὁ Bismarck όμως, μὲναν βρυσσήμαντο λόγο του, που ἀνέφερε και τὸ πασίγνωστο: «**νὰ πάψουμε νὰ θανατώνουμε**; Οἱ κ. δολοφόνοι αὖς κάνουν τὴν ἀρχή», ἀνάγκασε τοὺς πληρεξουσίου νὰ ἀναθεωρήσουν τὴν ἀπόφασή τους και τοὺς ἐπέδρασε τὴ θανατικὴ ποινὴ που εἶχαν ἤδη καταψηφίσει. Αὐτὸ τὸ ἔκανε για νὰ προστατεύσει ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερο τοὺς μονάρχες τῆς Γερμανίας, γιατί ὅχι μόνο ὁ φόνος ἀλλὰ και ἡ ἀπόπειρα κατὰ τοῦ μονάρχη τιμωρεῖτο μεθ' ἄνατο. Για τὸν ἴδιο λόγο ἐπανεφέρε και ἡ Ἰταλία τὴ θανατικὴ ποινὴ στὰ 1926. Ἐκεῖ ὅχι μόνο ἡ ἀπόπειρα κατὰ τοῦ βασιλέως ἀλλὰ και κατὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ τιμωρεῖται μεθ' ἄνατο.

Στὴ δημοκρατικὴ Γερμανία τοῦ 1928 ἡ πρόταση για τὴν κατάργηση τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ἀπορρίφτηκε ἀπὸ τὴν Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ράιχσταγ μετὰ μικρὴ πλειοψηφία. Στὴν Ἐθνικοσοσια-

λιστική Γερμανία έγινε τελεία αναθεώρηση του ποινικού δικαίου και δημιουργήθηκαν νέα αδικήματα κατά της ράτσας, κτλ. και εκτός από τη θανατική ποινή, που επιβάλλεται καμμιά φορά και από τους ιθύνοντες και εκτελείται άμεσως, και χωρίς δικαστήριο, θεσπίστηκαν και νέες ποινές, όπως η αποστέρωση των εγκληματιών.

Και στη Γαλλία είχε γίνει μεγάλη κίνηση για την κατάργηση της θανατικής ποινής και υπέρμαχος της καταργήσεως ήταν στα 1910 ο Κλεμανσώ χωρίς όμως να μπορέσει να επιβάλλει τις ιδέες του. Στη Γαλλία όμως οι εκτελέσεις είναι σπανιότατες.

Στην Αγγλία η θανατική ποινή δεν επιβάλλεται αν δεν την αποφασίσουν παμφηφεί οι ένορκοι. Έν τούτοις υπάρχουν ακόμη. Όχι πολύ συχνά όμως, περιπτώσεις εκτελέσεων. Τελευταία έγινε μεγάλη κίνηση και εκεί από τα γυναικεία ιδίως σωματεία για να έμποδίσουν μερικές εκτελέσεις. Πολλές γυναίκες έμειναν νύχτες δλόκληρες μπρός από τη φυλακή για να συγκινήσουν τους άρμοδίους να δώσουν χάρη στους καταδίκους.

Στην Ελλάδα η θανατική ποινή ισχύει με τον Ποινικό Νόμο του 1837 για 7 αδικήματα. Το Νέο Σχέδιο Ποινικού Νόμου που δημοσιεύθηκε στα 1927 αλλά δεν ψηφίστηκε ακόμη την προβλέπει για δύο αδικήματα. Οι κυριότεροι υπερασπιστές της, που κατώρθωσαν να την διατηρήσουν και στο Νέο Σχέδιο, είναι ο Ν. Δημητρακόπουλος, και ο Τιμοθέων Ηλιόπουλος. Για τον Δημητρακόπουλο είναι γνωστό ότι μόλις ανέλαβε το Υπουργείο Δικαιοσύνης στα 1911 διέταξε να εκτελεστούν σε μιαν ημέρα 14 κατάδικοι. Ο Δημητρακόπουλος συγκρότησε στα 1911 την Επιτροπή για τη σύνταξη του Νέου Ποινικού Κώδικα, με πρόεδρο τον Ηλιόπουλο. Οι εργασίες της επιτροπής αυτής κατέληξαν στο Νέο Σχέδιο που αναφέραμε πάρα πάνω.

Τη θανατική ποινή στην Ελλάδα έπολέμησε πρώτος ο Ν. Ι. Σαρίπολος που ήταν και εισηγητής του Συντάγματος του 1864 και κατώρθωσε να την καταργήσει για τα πολιτικά αδικήματα με το άρθρο 18 του Συντάγματος εκείνου.

Στην αναθεώρηση του Συντάγματος στα 1911 διατηρήθηκε το άρθρο 18 όπως είχε. Στην Αναθεωρητική Βουλή του 1911 έμειναν κατά της θανατικής ποινής οι βουλευτές Γεωργιάδης, Παπαναστασίου, Μείντάνης και Θεοδωρόπουλος. Ο βουλευτής Φουτρίδης έπρότεινε να προστεθεί άρθρο στο Σύνταγμα, που να περιορίζει τη θανατική ποινή μόνο στις περιπτώσεις που οι ένορκοι την αποφάσισαν παμφηφεί. Η πρόταση όμως εκείνη δεν γίνθηκε δεκτή.

Επίσης καταπολέμησε την θανατική ποινή με μακρά σειρά άρθρων στην έφημερίδα «Αθήναι» στα 1904 ο Αντώνιος Μομφερράτος πέρνοντας ως άφορμή την άγρια καρτόμηση δύο κακούργων αδελφών. Στα άρθρα αυτά απάντησε τότε ο Τιμ. Ηλιόπουλος.

Στο Σύνταγμα του 1927 το άρθρο περί ποινής διατυπώθηκε έτσι : «Θανατική ποινή επί πολιτικών εγκληματιών δεν επιβάλλεται εκτός των συνθέτων, έφ' ών δύναται να επιβληθής, αν το μετά του πολιτικού συνδεόμενον κοινόν αδίκημα έπισύρη καθ' έαυτο την ποινήν του θανάτου». (Το άρθρο αυτό άναστέλλεται όταν ισχύει Στρατιωτικός Νόμος).

Τελευταία έγινε στην Ελλάδα κάποια κίνηση από
διανοουμένους και γυναικεία σωματεία, για να απο-
τρέψουν ώρισμένες εκτελέσεις. Η Επιτροπή των Γυ-
ναικείων Συνεργαζομένων Οργανώσεων έχει την κα-
τάργηση της ποινής του θανάτου στο πρόγραμμά της.

Αγνή Ρουσοπούλου
